

WILLEKES MACDONALD, Ina Elisa

(bekend onder de naam Ina Prins)
onderwijsvernieuwerster en actief in de vrouwenbeweging, de vredesbeweging en de Communistische Partij in Nederland, is geboren te Haarlem op 21 maart 1886 en overleden te Laren op 26 februari 1979. Zij was de dochter



van François Willekes MacDonald, advocaat en procureur, en Pauline Johanna Reijnvaan, acht jaar voorzitter van de plaatselijke afdeling van de Vereniging voor Vrouwenkiesrecht, gemeenteraadslid voor de Vrijheidsbond en columniste van het *Haarlemsch Dagblad*. Op 21 oktober 1911 trad zij in het huwelijk met Adriaan Pieter ('Apie') Prins, toen administrateur, later journalist en ten slotte vooral vertaler, met wie zij een dochter en een zoon kreeg. Dit huwelijk werd ontbonden op 27 april 1927.

Willekes MacDonald groeide op in een progressief liberaal vrijdenkersgezin. Het sprak vanzelf dat zij het gymnasium bezocht en rechten ging studeren om later de praktijk van haar vader over te nemen. Na het voltooien van haar studie in 1909 werkte zij enige jaren als advocaat tot de geboorte van haar eerste kind. Het gezin verbleef jarenlang in Californië, Canada, Engeland en Zwitserland - waar zij les gaf op de International Fellowship School in Gland, en tegelijk als broodwinning een pensioen voor Nederlandse vakantiegangers hield - maar in 1925 keerde het gezin terug naar Nederland. Het gezinsinkomen verdiende Ina Prins met lesgeven en vertalen. Meer dan honderd boeken zijn door haar vertaald. Vooral onderwijsvernieuwing hield haar bezig. Aangemoedigd door haar moeder ijverde zij voor Montessorionderwijs op openbare scholen. In Naarden-Bussum begon zij het Kinderhuis Vrijheid-Blijheid (1915). Zij was betrokken bij de totstandkoming van de Nederlandsche Montessori Vereniging (1917) en het blad *Montessori opvoeding* (1918) en adviseerde Kees Boeke bij de oprichting van zijn Werkplaats. Van verschillende openbare Montessorischolen was zij hoofd. Volgens haar droeg deze onderwijsmethode bij tot de vorming van vrije mensen.

Geestdriftig over de Russische Revolutie en wat zich in de jonge Sovjet-staat voltrok, richtte Ina Prins samen met haar man het Genootschap Nederland Nieuw-Rusland in 1928 op. In het orgaan van de vereniging *Cultuur* (vanaf 1929 *Nieuw Rusland*) schreef zij vooral over vrouwenbeweging en onderwijsvernieuwing. In de jaren dertig kwam de strijd tegen het oprukkende fascisme voorop te staan. Zij was redactrice van *Vrouwen*, het blad van het communistisch geïnspireerde Wereld Vrouwen Comité tegen Oorlog en Fascisme (1935-1939). Scholing was voor haar de sleutel tot de strijd. In 1932 werd zij in Rotterdam aangesteld als cursusleidster bij het Zuider Volkshuis. Toen de Communistische Partij in Nederland (CPN) ook in Rotterdam een Marxistische Arbeiders School (1933) stichtte, gaf zij daar voor overwegend werkloze arbeiders les in staatsinrichting, economie en geschiedenis. Zij deed veel vertaalwerk voor Pegasus en bij deze communistische uitgeverij verscheen in 1939 ook haar boek *De vrouw en de maatschappij*. Na het bombardement van Rotterdam in 1940 verhuisde Ina Prins naar Bilthoven. In 1941 werden zij en haar dochter Sonja gearresteerd. Ina kwam na zes weken vrij, maar haar dochter werd overgebracht naar het concentratiekamp Ravensbrück. Ina verdiende de kost voor zichzelf en de drie nog jonge kinderen van haar dochter, die zij ook volledig verzorgde. Na de oorlog bleef zij tot op zeer hoge leeftijd actief in de CPN, de Nederlandse Vrouwen Beweging en de Nederlandse Vredesraad. In *De Waarheid* verzorgde zij een rubriek 'Tactiek in de opvoeding'. Ook na 1956 bleef zij partij kiezen voor de Sovjet-Unie. Toen de CPN zich hiervan afwendde, bezorgde haar dit in toenemende mate moeilijkheden in het partijleven. Met negentig jaar stond zij daardoor buiten de CPN. In 1970 werd zij, als enige van de oudere generatie, door de Dolle Mina's uitgenodigd op hun eerste congres te spreken. Verecht want tot op zeer hoge leeftijd bleef zij opvallend jong van geest en vroelden jongeren zich tot haar aangetrokken. Zij was een bescheiden, vastberaden vrouw die zichzelf wegcijferde.

Publicaties:

De vrouw en de maatschappij (Amsterdam 1939) gedeeltelijk herdrukt als *Geschiedenis van de vrouw in de maatschappij* (Groningen 1979); *Tactiek in de opvoeding* (Amsterdam 1946); biografieën van onder anderen Aletta

WILLEKES MACDONALD, Ina Elisa | BWSA

Jacobs, Mina Kruseman en Betsy Perk in: *Baanbrekers* (Amsterdam 1960, 1978); *Bevrijdende opvoeding* (Amsterdam 1979); *Een kinderrepubliek*.

Opvoeding tot democratie (Amsterdam 1979; heruitgave van *Leven en werken* uit 1916).

Literatuur:

Ina Prins 75 jaar' in: *De Waarheid*, 21.3.1961; L. Hornstra, 'Ina, it libben fan een frou' in: *Trotwaer, Frysk Literair Tidskrift*, 1973, nr. 2, 62-66.

Portret:

I.E. Willekes MacDonald, in Californië 1921, particulier bezit

Handtekening:

Huwelijksakte van Prins/Willekes Macdonald dd 21 oktober 1911. Akte 31; akteplaats Bloemendaal. Als bruid.

De oprichting

Het eerste schooltje stond onder leiding van mevrouw Ina Elisa Prins-Willekes MacDonald (<http://bwsa.socialhistory.org/biografie/willekes-macdonald>), een advocate die zich na de geboorte van haar dochter en later een zoon uit de rechtspraktijk had teruggetrokken. Ze wilde graag werken en toch haar kinderen onder haar hoede houden en zo kwam ze terecht in het onderwijs. Ze startte haar montessorischooltje op een onbekend woonadres in Bussum en op 6 mei 1916 verhuisde ze (met haar man Adriaan Pieter alias 'Apie', die ook af en toe assisteerde) naar de Sandtmannlaan in Naarden. Mevrouw Prins was in 1917 betrokken bij de oprichting van de Nederlandsche Montessori Vereeniging (NMV). Het schooltje had toen één klas met 20 kinderen, en droeg de naam 'Vrijheid-Blijheid'. Het bestond niet lang want in 1918 verhuisde Mevrouw Prins naar Den Haag zodat de school (tijdelijk) moest worden opgeheven. Meubilair en materiaal werden bij één van de ouders – Mevrouw J.H. Groot-Mellema – op zolder opgeslagen. In 1922 werd onder leiding van Anna Adelaar-Fürth een nieuw schoolbestuur gevormd.

MEVR. MR. I.E. PRINS-WILLEKES MACDONALD

Zij trok zich terug uit haar praktijk als advocaat en begon het eerste Montessoriklasje in Bussum (1915) Zij was lid van het Hoofdbestuur van de Nederlandse Montessori Vereniging en publiceerde geregeld over Montessori aangelegenheden. De tuinactiviteiten van kinderen hadden haar bijzondere belangstelling.